

Agrárpiaci Jelentések
GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XVII. évfolyam, 7. szám, 2014

Megjelenik kéthetente
2014. április 23.

Felelős szerkesztő
Dr. Stummer Ildikó

Szerzők
Dr. Molnár Zsuzsa
molnar.zsuzsa@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
kmohr@aki.gov.hu
Elek Réka
elek.reka@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
GABONAPIACI JELENTÉS.....	4
Agrárpolitikai Hírek.....	5
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	7
Nemzetközi piaci információk.....	11
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	13
Nemzetközi piaci információk.....	18
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	19
Agrárpolitikai Hírek.....	22

ÖSSZEFOGLALÓ

A *Tallage* francia piacelemző cég adatai szerint az Európai Unióban a búza, a kukorica és az árpa együttes termése megközelítette a 260 millió tonnát a 2013/2014. gazdasági évben, amiből 137,7 millió tonna használhatnak fel takarmányozásra.

Az előző gazdasági évi árrobbanást követően a folyó szezon bőséges gabonatermése jelentős áresést eredményezett az alapanyagok és a feldolgozott termékek piacán egyaránt.

Az *Oil World* március végi prognózisában a világ szójababtermelését 280 millió tonnára jelezte a 2013/2014. gazdasági évre, 14 millió tonnával többre, mint az előző évi szezon kibocsátása.

Chicagóban a szójabab legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése 14 százalékkal nőtt 2014 első negyedévében, és április első heteiben 8 havi csúcsra, 550 USD/tonna körüli szintre emelkedett.

A biodízelüzemek jövedelmezősége romlott 2014 elején. A termelés gyors ütemben nőtt, ezzel egyidejűleg a kereslet csökkent, ezért még a viszonylag olcsó alapanyagok, a jól működő dömpingellenes intézkedések mellett is nehéz az európai biodízelüzemek helyzete.

GABONAPIACI JELENTÉS

Az Európai Unióban jelentősen nőtt a gabonafélék kibocsátása a folyó, 2013/2014. gazdasági évben az előzőhöz képest. A *Tallage* francia piacelemző cég adatai szerint a búza, a kukorica és az árpa együttes termése megközelítette a 260 millió tonnát, ez 21 millió tonnával haladta meg az egy évvel korábban betakarított mennyiséget. Takarmányozásra 137,7 millió tonna (ebből ipari keveréktakarmány előállításához 74 millió tonna) gabonát használhatnak fel a folyó évi szezonban, 3,4 millió tonnával többet, mint az előzőben. A keveréktakarmányok összetételében számottevő változás nem várható. A szója-, a repce- és a napraforgódarából összesen 49,1 millió tonnát keverhetnek a tápokba a folyó gazdasági évben, az egy évvel korábbinál 2,2 millió tonnával többet.

A következő, 2014/2015. gazdasági évi várakozások szerint a három megfigyelt gabonaféle együttes termése a Közösségben a jelenlegihez hasonlóan alakul. Takarmányozási célra 138,7 millió tonnát használhatnak, ami 1 millió tonna bővülést jelentene. Az elemzők arra számítanak, hogy az egy évvel korábbihoz képest kisebb mennyiséget használnak kukoricából (37,4 százalék) és árpából (26,4 százalék), ugyanakkor többet búzából (36,2 százalék). A három legfontosabb olajmagdarából 49,7 millió tonna kerülhet a keveréktakarmányokba, köszönhetően a szója- és a napraforgó dara bővülő felhasználásának.

Magyarországon a KSH tájékoztatása alapján 5 millió tonna búza, 6,7 millió tonna kukorica és 1,1 millió tonna árpa került a magtárakba 2013-ban, a 2012. évit összesen 3 millió tonnával meghaladó mennyiség.

Az előző gazdasági évi árrobbanást követően a folyó szezon bőséges gabonatermése jelentős áresést eredményezett az alapanyagok és a feldolgozott termékek piacán egyaránt. Az Európai Unióban a takarmánybúza termelői ára 25, a takarmánykukoricáé 27, a takarmányárpáé 24 százalékkal zuhant 2014 februárjában az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A hatás a takarmánykeverékek árába is begyűrűzött, a tavalyival összehasonlítva a hízósertéstápot átlagosan 18, a brojlertápot 14 százalékkal olcsóbban szerezték be az állattartók az év elején.

A magyarországi alapanyagok ára 2013 második felében érte el a legalacsonyabb szintjét, ugyanakkor 2014 első hónapjaiban már emelkedés figyelhető meg. A takarmánybúza termelői ára 14, a takarmánykukoricáé 20 százalékkal volt alacsonyabb 2014 márciusában az előző év azonos időszakához képest. A hízósertéstáp fel-

dolgozói értékesítési árában ez 15, a brojlertápéban 12 százalékos áresést okozott.

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) a búzát közel 260 USD/tonnára értékelték április 15-én a hó eleji 250 USD/tonna körüli szinthez képest a legközelebbi lejáratra vonatkozóan. Az *Agritel* tájékoztatása szerint ugyanis Ukrajnában búzából 18,4 millió tonnát (-16,5 százalék), kukoricából 23,3 millió tonnát (-18 százalék) takaríthatnak be 2014-ben. A szovjet utódállamban a nemzeti fizetőeszköz az elmúlt 3 hónapban 50 százalékkal veszített vásárlóerejéből, ami az inputbehozatal csökkenését eredményezheti. A ráfordítások visszafogása kedvezőtlenül befolyásolhatja a búza és a kukorica idei kibocsátást. A búza fronthavi jegyzése április 21-én 245 USD/tonna szintre esett Chicagóban az USA őszi búza állományának minősítése (34 százalék jó) és az érkező csapadék hírére. A kukorica legközelebbi lejártra szóló jegyzése 190-200 USD/tonna közötti sávban stabilizálódott április első felében, ez a 2013. évi betakarítás előtti szintnek felel meg. A jegyzés további emelkedésének a főbb termelő országokról szóló kedvező hírek szabtak gátat: Braziliában a másodvetésű kukoricaállományok állapota jó, és az USA-ban a korábbi hideg, csapadékszegény időjárás után felmelegedésről és esőről adtak tájékoztatást, ami segíti a megkésett tavaszi munkák mihamarabbi elvégzését.

A párizsi árutőzsdén (*MATIF*) tonnánként 10 euróval 217,5 euró/tonnáig nőtt a búza fronthavi jegyzése, miután április 15-én – követve a chicagói trendet – 11 havi csúcsra tört és 221 euró/tonna fölé emelkedett. Noha a kukorica fronthavi jegyzése 190 euró/tonnáig erősödött április közepén, a tavalyihoz hasonló európai kukorica-termés és a versenyképes ukrainai áru nyomás alá helyezhetik a termény árát a következő hónapokban. A *Tallage* francia piacelemző vállalat arra számít, hogy az Európai Unióban 65,1 millió tonna kukorica kerülhet a tárolókba idén, az előző évit csaknem 1 millió tonnával meghaladó mennyiség. Az ukrainai kukoricára 176-178 euró/tonna áron szerződtek április/májusi szállítással április közepén, ami a romániai áruval versenyez: *Constanta* kikötőjét 176-180 euró/tonna áron (*FOB*) hagyta el a termény.

Magyarországon a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) áru-piaci szekciójának forgalma messze elmaradt a tavalyitól. Március eleje óta kissé emelkedett a malmi búza és a takarmánykukorica legközelebbi lejártra szóló jegyzése, ugyanakkor a takarmánybúzáé nem változott. A malmi búzával tonnánként 58 ezer, a takarmánybúzával

és a takarmánykukoricával 52 ezer és a takarmányárpával 49,7 ezer forint/tonna áron kereskedhettek április 18-án. Az AKI PÁIR adatai szerint a gabonafélék termelői ára kissé nőtt 2014 15. hetén az előzőhöz képest. Az

étkezési búzáért tonnánként 58,4 ezer, a takarmánykukoricáért 50,1 ezer forintot fizettek a feldolgozók, az előző év azonos időszakához viszonyítva 9-17 százalékkal kevesebbet.

Agrárpolitikai Hírek

- Várhatóan április 22-én teszik közzé Brüsszelben az Ukrajna számára vámkönnyítéseket tartalmazó rendeletet. Az Európai Parlament április 3-án járult hozzá ahhoz a javaslatához, amely az ukrán vasra, acélra, mezőgazdasági terményekre és gépekre kivetett uniós vámközpontok jelentős részét megszünteti, illetve nagyban mérsékli. A gabonákra vonatkozó tervezet alapján 2014. október 31-ig 950 ezer tonna búza és feldolgozott búza (lisztek és darák), 250 ezer tonna árpa és feldolgozott árpa, valamint 400 ezer tonna kukorica és feldolgozott kukorica kerülhet vámmentesen Ukrajnából az EU-ba. Az Ukrajnából az EU felé irányuló gabonaimportra már eddig is kedvezményes feltételek vonatkoztak (kukorica 0 euró/t vám, búza 12 euró/t vám), így a további vámmentes kvóta nem változtat lényegesen az eddigi

helyezeten. Az ukrán áru jellemzően Spanyolországot, Portugáliát, kisebb mértékben pedig Olaszországot célozza meg.

- A Vidékfejlesztési Minisztérium módosította az agrár- és vidékfejlesztési állami támogatásokkal kapcsolatos egyes eljárási kérdésekről szóló kormányrendeletet, és ezzel párhuzamosan az általános, illetve a mezőgazdasági csekély összegű támogatást tartalmazó tárcarendeleket is. Erre azért volt szükség, mert 2014. január 1-jével az Európai Unió Bizottsága hatályba léptette az új általános és mezőgazdasági csekély összegű rendeleteket. A tárca ezért a magyar jogrendszert harmonizálta az új uniós jogszabályoknak megfelelően. A 2014-2020 időszakra vonatkozó csekély összegű támogatás igénybevételének módosított feltételeiről a tárca a Vidékfejlesztési Értesítő LXIV. évfolyamának 3. számában tájékoztatót tett közzé.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat: A gabonafélék termelői ára származási hely^{a)} szerint

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2014. 14. hét	2014. 15. hét	2014. 15. hét/ 2014. 14. hét (százalék)
Étkezési búza	tonna	...	1 628	...	4 867	2 812	58
	HUF/tonna	...	59 308	...	56 439	58 424	104
Takarmány- búza	tonna	-	309
	HUF/tonna	-	52 261
Takarmány- kukorica	tonna	4 794	14 291	...	11 854	20 481	173
	HUF/tonna	52 025	49 770	...	49 449	50 120	101
Takarmányárpa	tonna	...	-	-
	HUF/tonna	...	-	-

^{a)} Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

... = Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat: A gabonafélék országos termelői ára

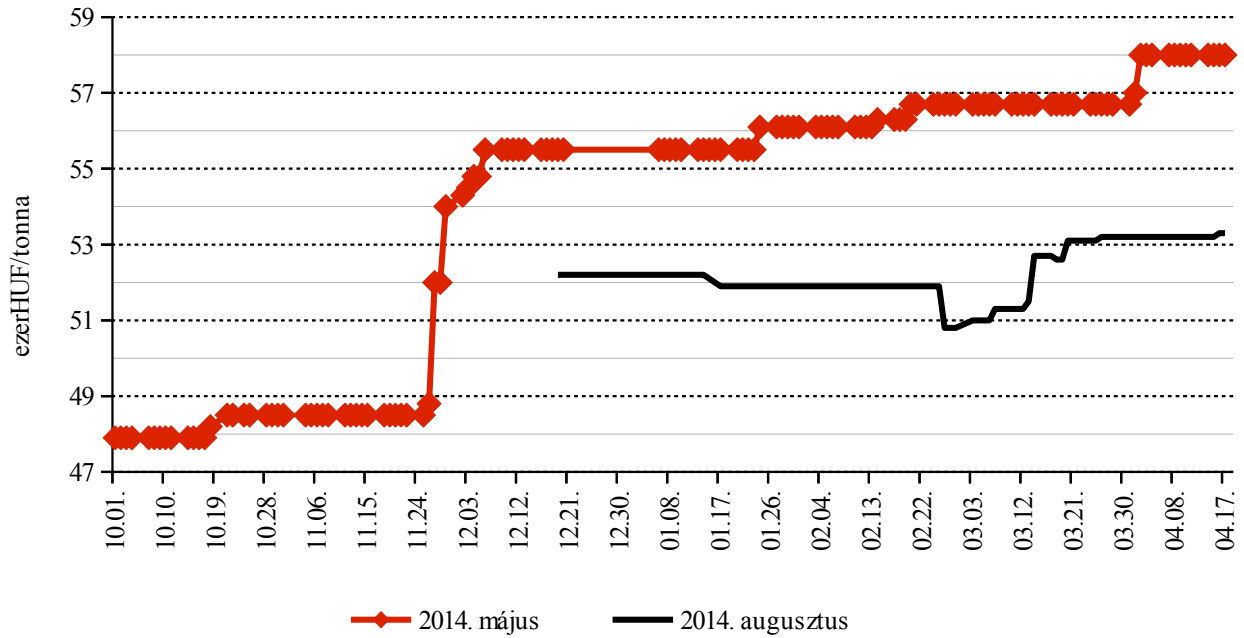
Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2013. 15. hét	2014. 14. hét	2014. 15. hét	2014. 15. hét/ 2013.15. hét (százalék)	2014. 15. hét/ 2014. 14. hét (százalék)
Étkezési búza	tonna	10 136	4 867	2 812	28	58
	HUF/tonna	64 502	56 439	58 424	91	104
Takarmány- búza	tonna	505	309
	HUF/tonna	63 958	52 261
Takarmány- kukorica	tonna	5 830	11 854	20 481	351	173
	HUF/tonna	60 248	49 449	50 120	83	101
Takarmányárpa	tonna	319
	HUF/tonna	61 561

... = Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

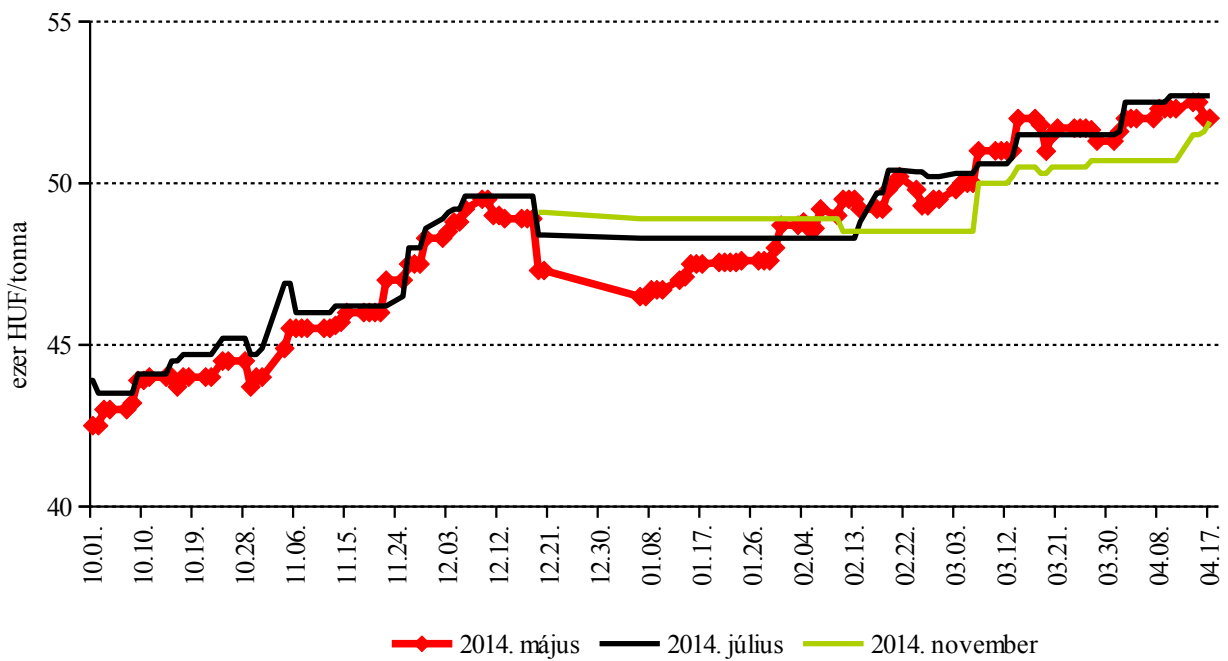
A gabonafélék jegyzése

1. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

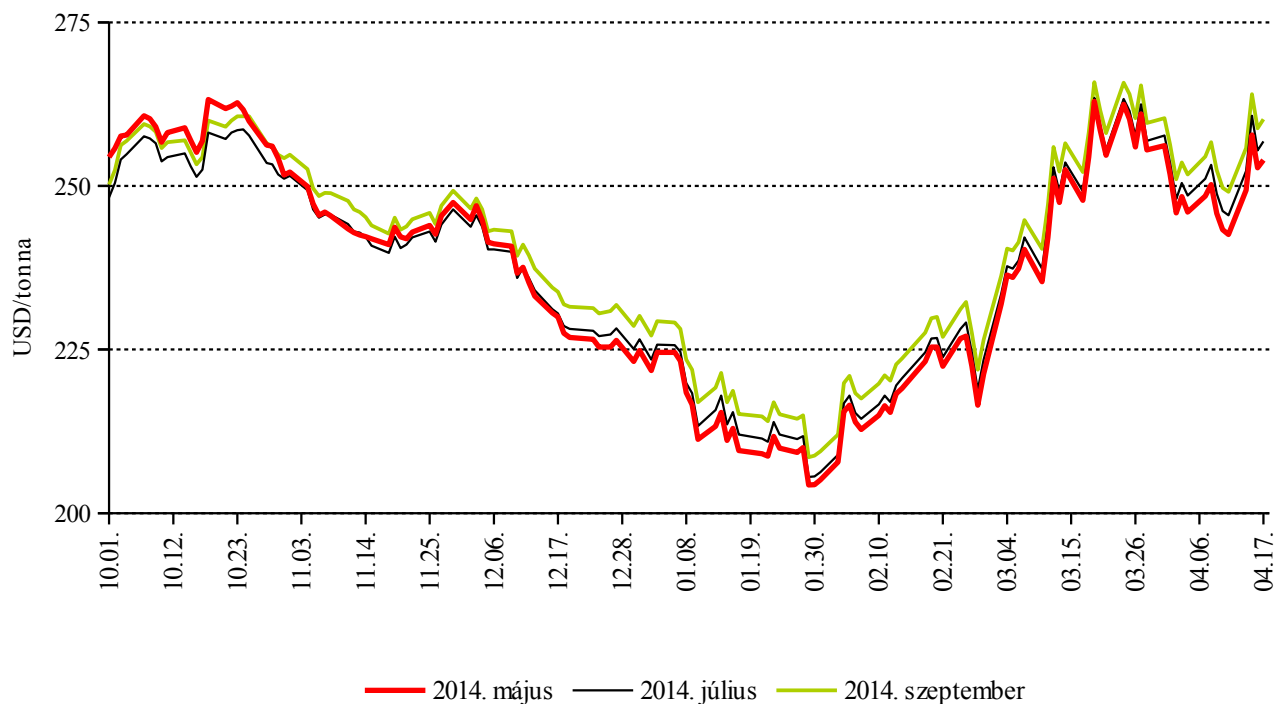
Forrás: BÉTA

2. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

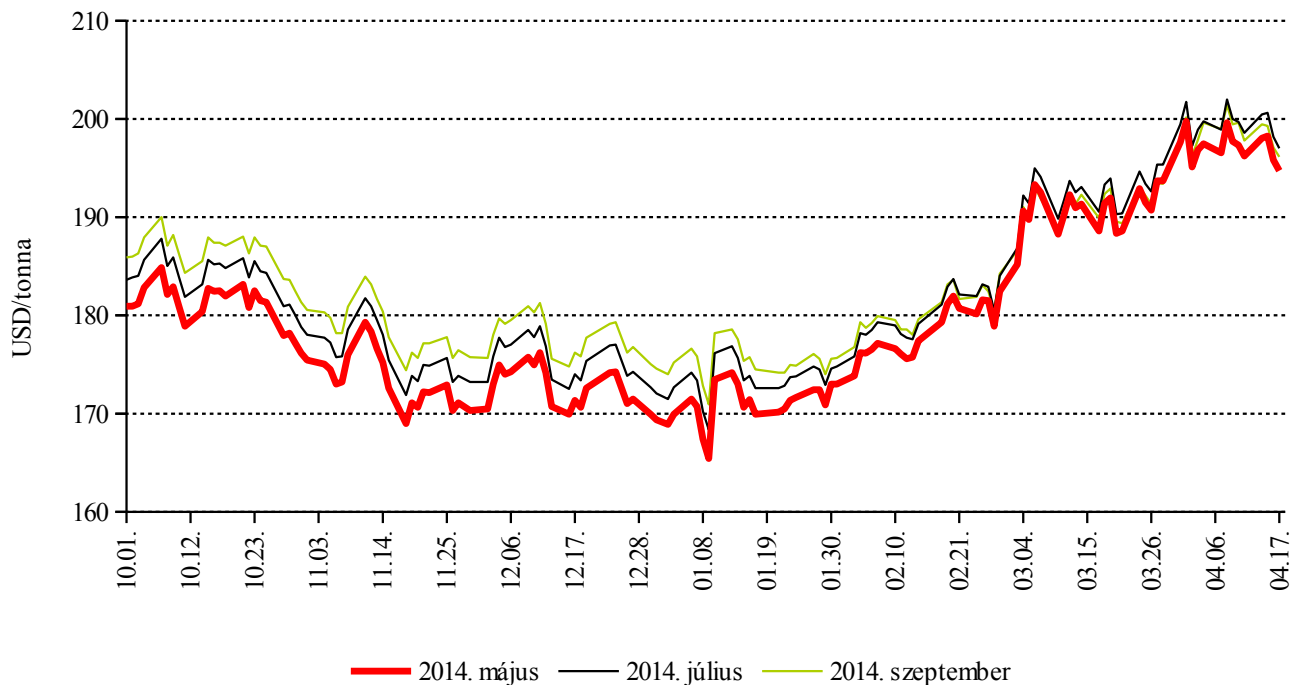
Forrás: BÉT

3. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

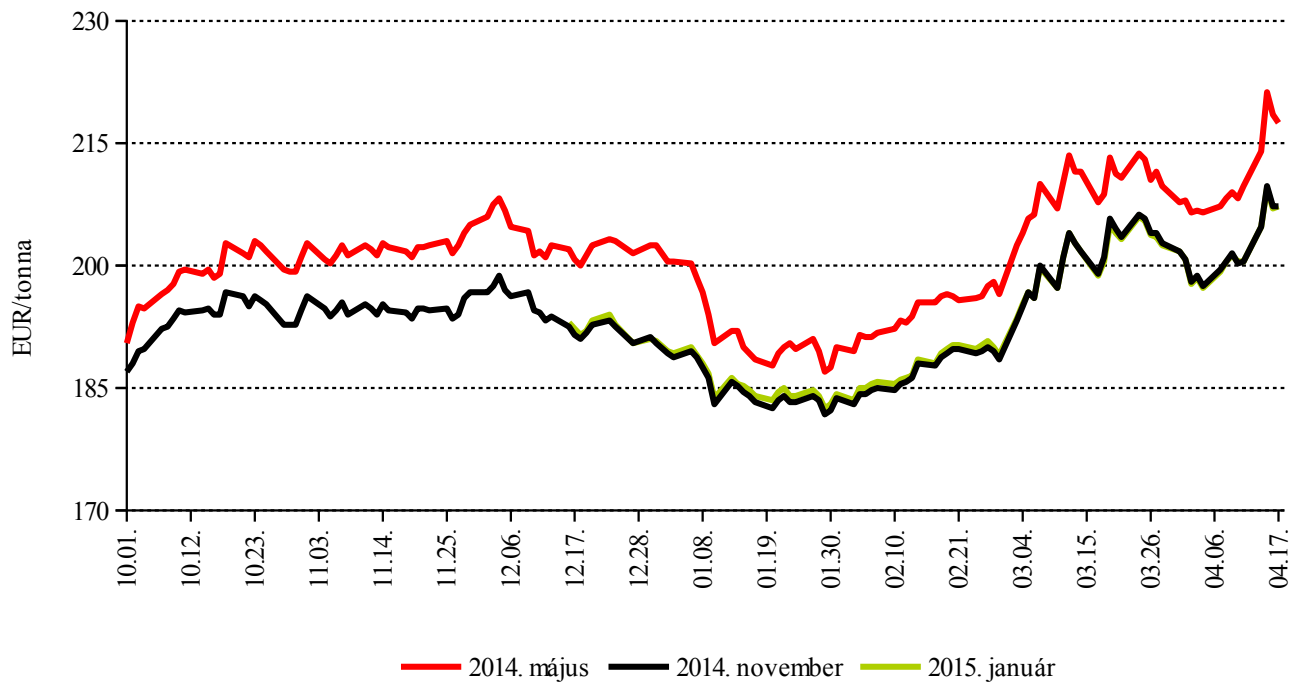
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

4. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

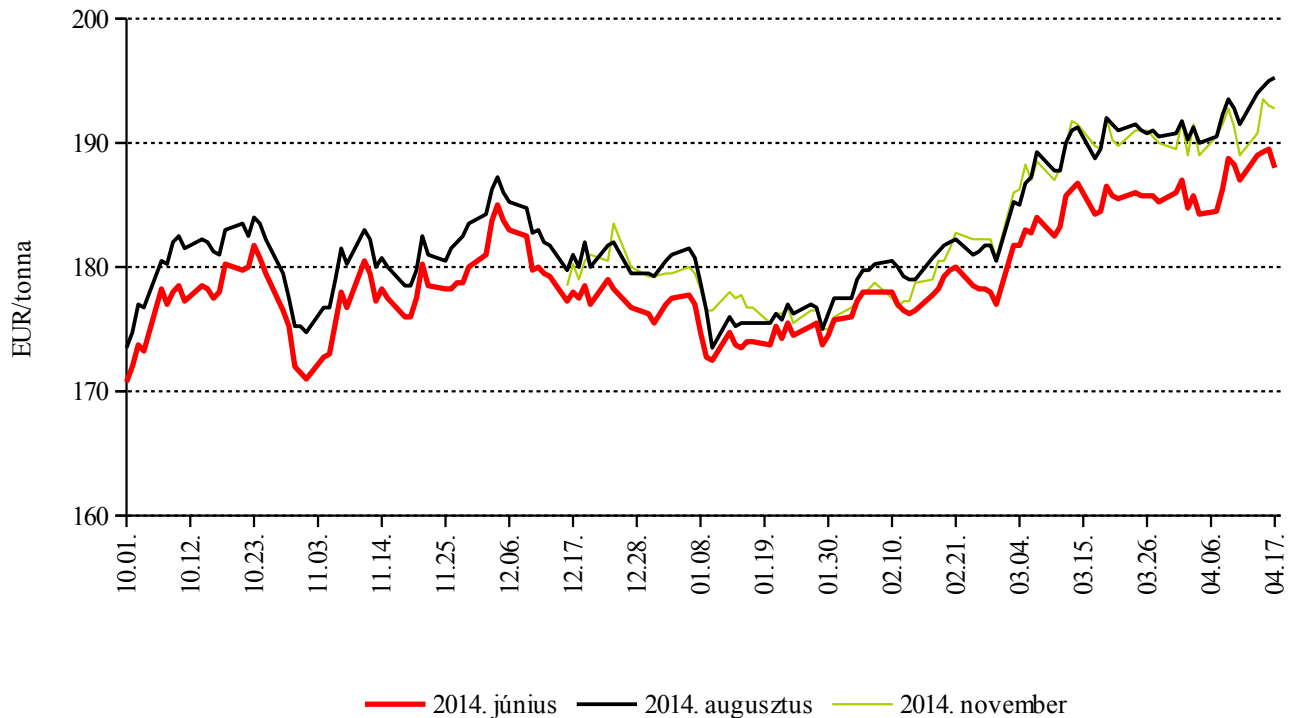
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

5. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

6. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

3. táblázat: A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2013. 15. hét	2014. 14. hét	2014. 15. hét	2014. 15. hét/ 2013. 15. hét (százalék)	2014. 15. hét/ 2014. 14. hét (százalék)
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	459	577	519	113	90
	HUF/kg	90	76	77	86	101
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	960	1 489	1 556	162	105
	HUF/kg	92	77	78	85	101
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	368	1 031	970	264	94
	HUF/kg	102	81	83	81	103
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	36	-	-
	HUF/kg	99	-	-
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	46	6	35	77	576
	HUF/kg	98	91	87	89	96
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	26	40	71	272	178
	HUF/kg	111	91	91	82	99
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	320	381	414	129	109
	HUF/kg	88	76	75	85	99
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	340	401	441	130	110
	HUF/kg	91	77	76	84	100
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	172
	HUF/kg	93
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	47	47	31	65	66
	HUF/kg	99	85	88	88	103
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	35	70	69	197	99
	HUF/kg	111	88	92	83	104

...= Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	HUF/kg		
	2014. január	2014. február	2014. március
Finomliszt BL 55	188	193	186
Fehér kenyér	303	298	297
Félbarna kenyér	260	256	263
Étkezési búzadara AD	237	235	235

Megjegyzés: Az adatgyűjtésbe jelenleg 8 budapesti üzletlánc kiválasztott üzletei tartoznak: Auchan, Reál, Tesco, CBA, CBA Prima, Coop, Interspar, Spar.

Forrás: AKI PÁIR

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2014. április 17.)

5. táblázat: **Búza**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago (őszi lágy búza)		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2014. május	218	66 970	2014. május	254	56 491
2014. november	207	63 814	2014. július	257	57 127
2015. január	207	63 814	2014. szeptember	260	57 879
2015. március	208	63 891	2014. december	265	58 927
2015. május	207	63 737	2015. március	269	59 939
2015. szeptember	196	60 273	2015. május	271	60 331

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group– Chicago Board of Trade

6. táblázat: **Kukorica**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2014. június	188	57 887	2014. május	195	43 315
2014. augusztus	195	60 119	2014. július	197	43 825
2014. november	193	59 350	2014. szeptember	196	43 631
2015. január	194	59 812	2014. december	196	43 491
2015. március	195	59 965	2015. március	199	44 174
2015. június	195	60 042	2015. május	201	44 684

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group – Chicago Board of Trade

7. táblázat: **Fekete-tengeri búza**

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2014. május	304	67 603
2014. július	304	67 603
2014. szeptember	304	67 603
2014. december	304	67 603
2015. március	304	67 603
2015. május	304	67 603

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

8. táblázat: A főbb termények különböző lejáratra szóló kontraktusainak belső volatilitása

Termény	Lejárat	Elszámolóár (USD/tonna)	Belső volatilitás ^{a)}	
			2014. 04.17. (százalék)	2014. 04.10. (százalék)
Búza	2014. május	253,95	27,0	25,0
Kukorica	2014. május	194,72	19,2	20,5
Szójabab	2014. május	556,40	19,1	19,6
Szójadara	2014. május	538,10	22,6	25,8

^{a)} Belső volatilitás (*implied volatility*): A piaci szereplők várakozásait tükröző volatilitás, amelyre az adott határidős kontraktusra köthető opciók aktuális prémiumából matematikai modellek segítségével következtetni lehet. (Pl.: Ha a belső volatilitás értéke 15,8 százalék, akkor az adott határidős kontraktus jegyzésében az elkövetkező 365 napban 68 százalékos valószínűséggel $\pm 15,8$ százalékos eltérés várható.)

Forrás: Barchart

9. táblázat: A különböző árutőzsdei szereplők nyitott kötésállománya (határidős kontraktusok) a főbb termények vonatkozásában a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) (2014. április 15.)

Termény	Pozíciók száma										
	Termelő/kereskedő/ feldolgozó/stb.		Swap kereskedők			Pénzügyi befektetők			Egyéb		
	Vételi	Eladási	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}
Búza	37 448	136 552	98 967	13 576	12 362	96 238	53 509	38 526	28 001	49 779	24 347
Kukorica	306 351	741 577	262 398	7 698	41 231	312 735	54 391	147 013	129 786	80 312	80 185
Szójabab	144 319	362 786	97 845	5 408	19 539	212 215	28 614	37 932	55 292	72 392	45 023
Szójadara	73 482	195 068	42 172	4 867	13 266	98 987	22 572	12 552	20 050	37 409	13 452

^{a)} Spread – Különbözeti ügylet.

Forrás: Commodity Futures Trading Commission

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

Az *Oil World* március végi prognózisában a világ szójababtermelését 280 millió tonnára jelezte a 2013/2014. gazdasági évre, 14 millió tonnával többre, mint az előző évi szezonnak kibocsátása. Jóllehet ez a mennyiség továbbra is minden eddigit felülmúlhat, 2014. január óta az elemzők már 10 millió tonnával lefelé korrigálták várakozásaikat. A déli féltekén ugyanis január-június hónapokban aratják a szójababot, vagyis az időjárás alakulása a hozamok szempontjából ebben az időszakban meghatározó.

A szójabab betakarítása javában tart Dél-Amerikában. Brazília egyes tartományaiban a szójabab hozamkialakításait rontja a kedvezőtlen időjárás: míg a déli területeken rendkívüli forróság és aszály kísérte a növény fő fejlődési szakaszait, addig nyugaton heves esőzések akadályozták az aratást. Az országban minden eddiginél nagyobb területen, közel 30 millió hektáron (az előző szezonnal képest +7 százalékkal) természetesen a folyó gazdasági évben szójababot. A legnagyobb szójatermelő régiójában (*Mato Grosso*) ugyanis idén először végeztek másodvetést. Bár az ilyen termesztési mód alkalmazásának a kockázata a kártevők elszaporodása miatt magas, a június közepén betakarításra kerülő termés a szója-mentes nyári időszak kínálatát növeli. Így az elemzők Brazília szójababtermelését összesen 84,5 millió tonnára jelzik a 2013/2014. évi szezonnal, ami az egy évvel korábbinál 3 millió tonnával több. Argentína szójababtermelésével kapcsolatban is bizonytalanok az előrejelzések, 52-55 millió tonna körüli kibocsátást becsülnék a folyó évi szezonnal. A csapadékos március és a kórokozók megjelenése következtében a kitércsázott területek nagysága akár az 500 ezer hektárt is elérheti, de az még nem ismert, hogy a hozamokra mindez milyen hatással lesz. Az *Oil World* elemzői szerint az ország szójababtermése a 2012/2013. gazdasági évet várhatóan 5,5 millió tonnával múlja felül, 53,5 millió tonna körüli mennyiség betakarítása prognosztizálható.

A globális szójababexport előreláthatóan meghaladja a 110 millió tonnát (+12 százalékkal) a folyó gazdasági évben, ugyanakkor 2014. április-augusztus között a kivitel volumene 2,2 millió tonnával elmaradhat az előző év azonos időszakában kiszállított 49,3 millió tonna mennyiségtől. A szakértők szerint az export csökkenésére – ami a szezonnak eleji élénk külkereskedelmi forgalom következtében a kereslet mérséklődésével magyarázható – főleg Brazíliában, Paraguayban és az USA-ban lehet számítani a jelzett hónapokban. A 2013/2014. gazdasági év szeptember-március közötti időszakában a világ szójababkivitele 30 százalékkal haladta meg az egy évvel

korábbit, 60 millió tonnánál is több termény cserélt gazdát a világpiacon. A világ elsőszámú szójafelvásárlójánál, Kínában ugyanakkor az importszója készlete annyira megnövekedett, hogy szabad raktárkapacitások hiányában több dél-amerikai kötést visszamondtak áprilisban.

A szójabab globális zárókészlete várhatóan 72 millió tonna körül alakul a folyó szezonnal, ez 11 millió tonnával meghaladja a 2012/2013. gazdasági évet. A készlet/felhasználás aránya az egy évvel korábbi 23,7 százalékról 26,8 százalékra emelkedett, ami már közelít a 2010/2011. gazdasági évi 29,8 százalékhoz.

Az Európai Unió tagországainak termény- és takarmánykereskedő cégeit tömörítő *Coceral* márciusban közzétette a Közösség 2014. évi szójababtermelésére vonatkozó prognózisát. Az előrejelzés szerint az EU-28-ban a tavalyinál 6 százalékkal nagyobb területen, 472 ezer hektáron természetesen szóját 2014-ben. A termőterület növekedésére számítanak Franciaországban (+19 százalékkal), Olaszországban (+10 százalékkal) és Romániában (+3 százalékkal). A termésátlag romlása miatt azonban az EU szójabab-kibocsátása előreláthatóan valamivel kisebb mértékben, 4,8 százalékkal nő, vagyis 1,3 millió tonna termény kerülhet a tagországok raktáraiba az őszi folyamán. Az EU legnagyobb termelője továbbra is Olaszország marad, a szójatermése meghaladhatja a 780 ezer tonnát (+6 százalékkal). Franciaországban 140 ezer tonna (+24 százalékkal), Ausztriában 112 ezer tonna (+35 százalékkal), míg Horvátországban változatlanul 107 ezer tonna és Romániában 91 ezer tonna (-28 százalékkal) szójababot takaríthatnak be a gazdák idén.

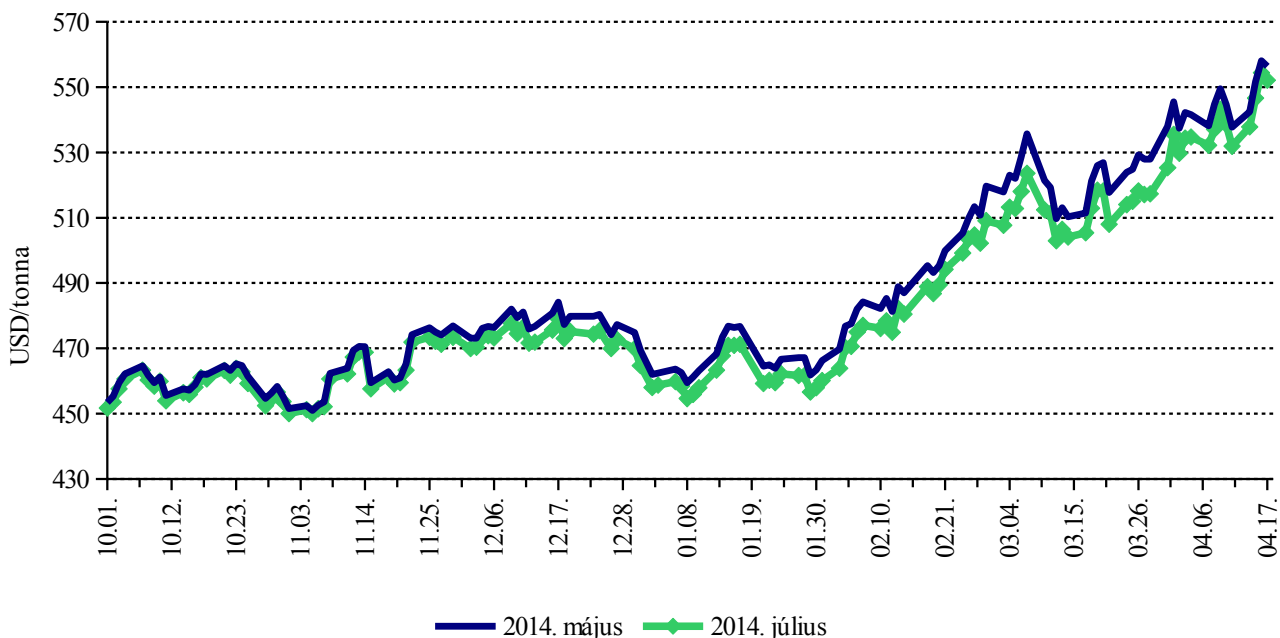
Magyarországon a szakma képviselői szerint a *Donau Soja* programhoz való csatlakozás következtében és a Magyar Szója Nonprofit Kft. tevékenységének köszönhetően idén a szója vetésterülete akár 60 ezer hektárra is növekedhet, ami a KSH adatai alapján a múlt évi 43 ezer hektárt 40 százalékkal múlná felül.

A szójabab és a -dara piaci ára Európában és Magyarországon is a chicagói árutőzsde (*CME/CBOT*) jegyzéseire igazodik. Chicagóban a szójabab legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése 14 százalékkal nőtt 2014 első negyedévében, és április első heteiben 8 havi csúcsra, 550 USD/tonna körüli szintre emelkedett. A termény világpiacon árára az USA rendkívül szűkös forrása és az élénk kereslet gyakorolt pozitív hatást. Az elemzők ugyanakkor a következő hetekben a szójabab árának csökkenésére számítanak, amit a globális export visszaszorulásával és a dél-amerikai kínálat növekedé-

sével indokolnak. A szójadara fronthavi jegyzése – a szójababtrendet követve – 2014. április elején 7 havi csúcsra, 530 USD/tonnára erősödött. Az újtermés megjelenésével ugyanakkor Dél-Amerikában a feldolgozás

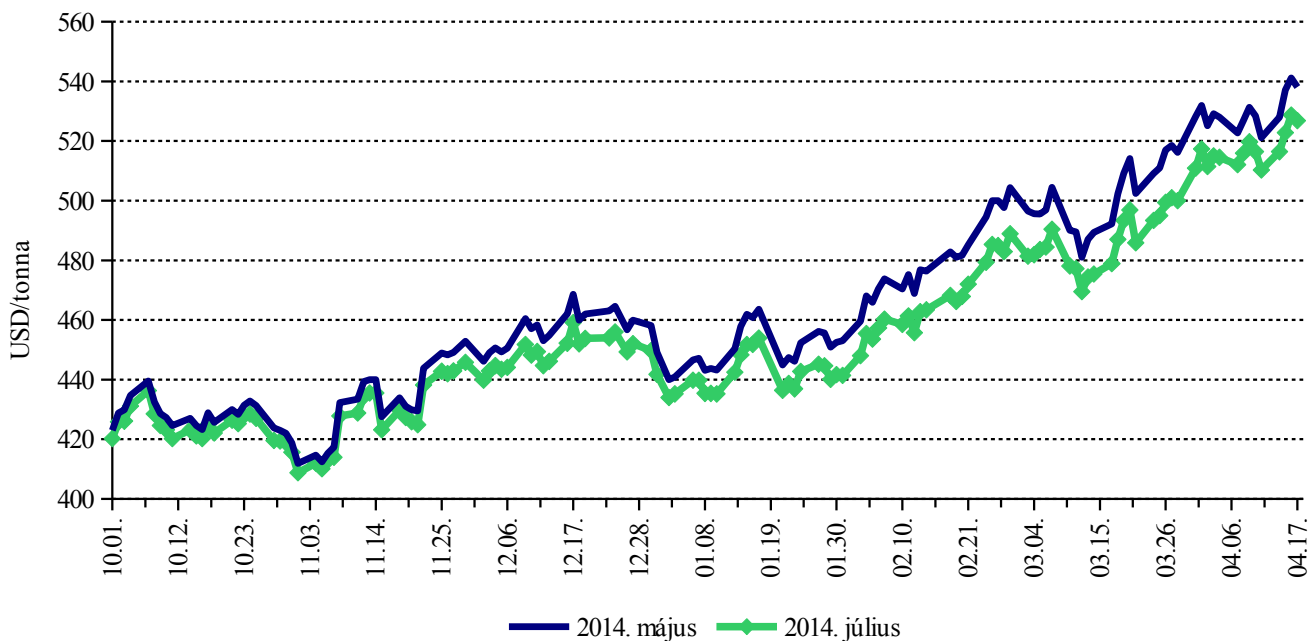
és a darakínálat növekedése várható a következő 6 hónapban, ami nyomást gyakorolhat a termék világszertei árára.

7. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

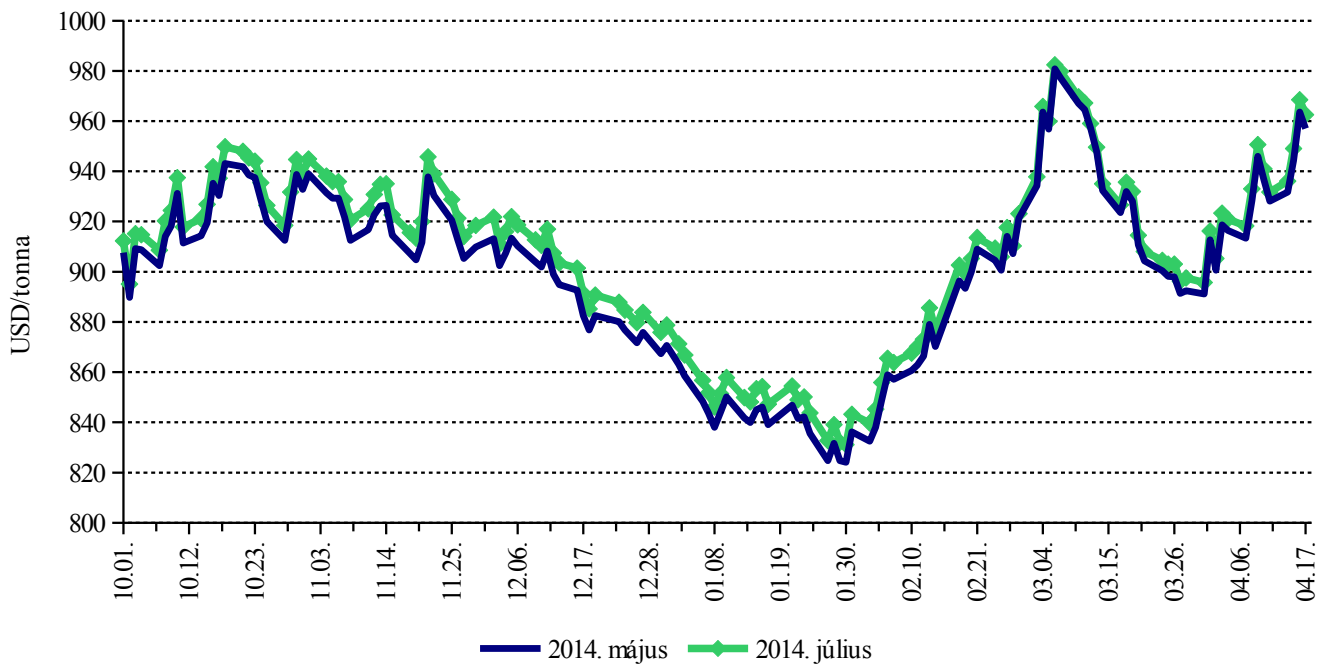
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

8. ábra: A szójadara különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

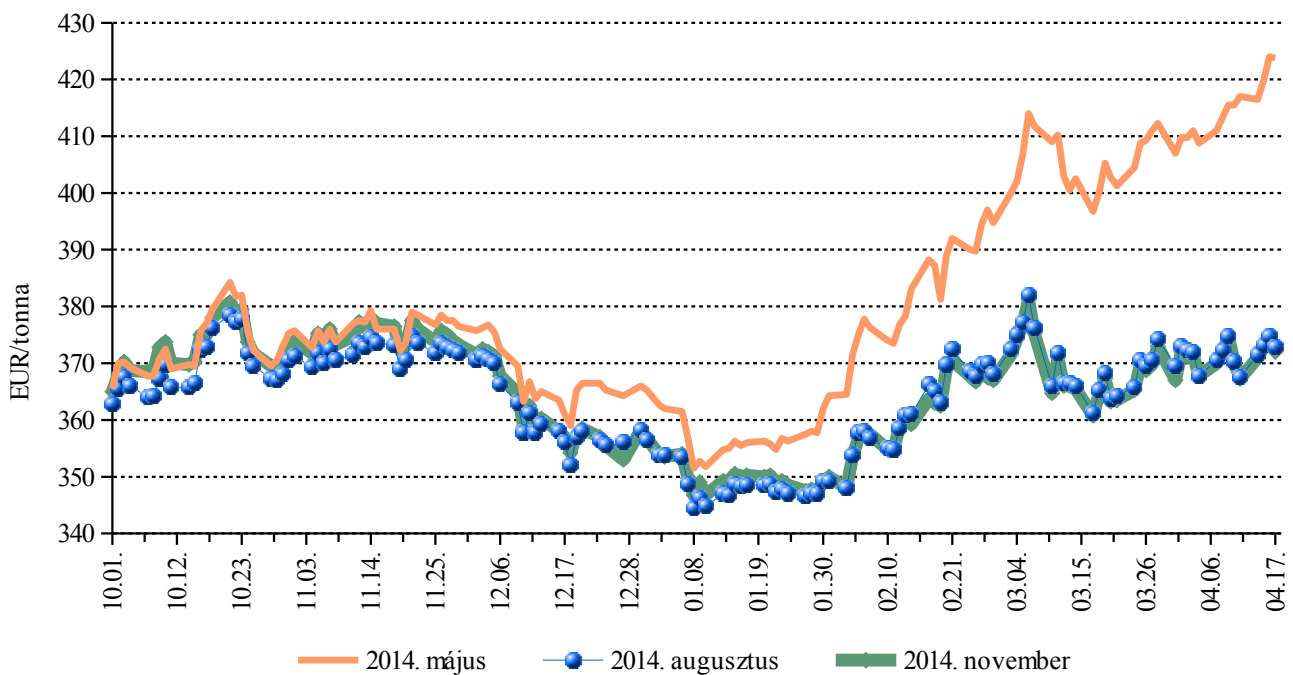
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

9. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

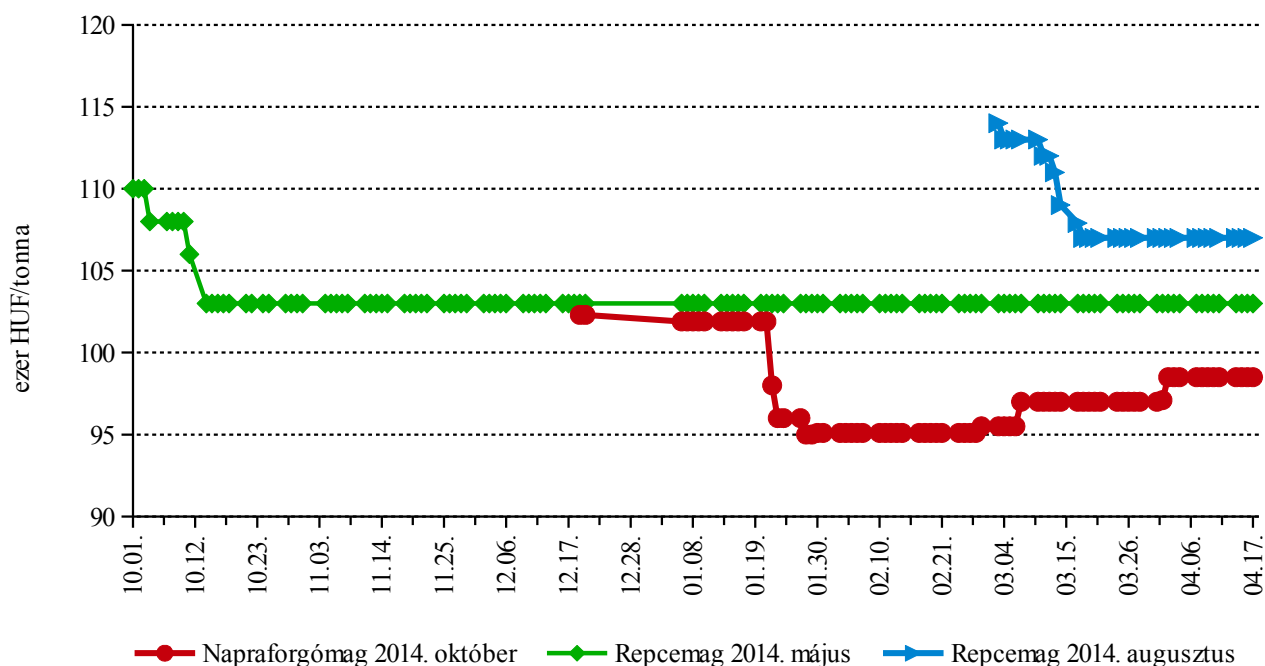
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

10. ábra: A repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: Marché à Terme International de France

11. ábra: A napraforgó- és a repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

10. táblázat: A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóinak értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2013. 15. hét	2014. 14. hét	2014. 15. hét	2014. 15. hét/ 2013. 15. hét (százalék)	2014. 15. hét/ 2014. 14. hét (százalék)
Ipari napraforgómag	tonna	4 049	18 195	2 910	72	16
	HUF/tonna	142 194	101 491	105 169	74	104
Repcemag	tonna	1 706
	HUF/tonna	115 601
Nyers napraforgóolaj	tonna	...	4 908
	HUF/tonna	...	209 486
Napraforgódara	tonna	...	9 048	6 370	...	70
	HUF/tonna	...	61 701	61 038	...	99
Nyers repceolaj	tonna	...	-	-
	HUF/tonna	...	-	-
Repcedara	tonna	-	...	745	-	...
	HUF/tonna	-	...	81 227	-	...

...= Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

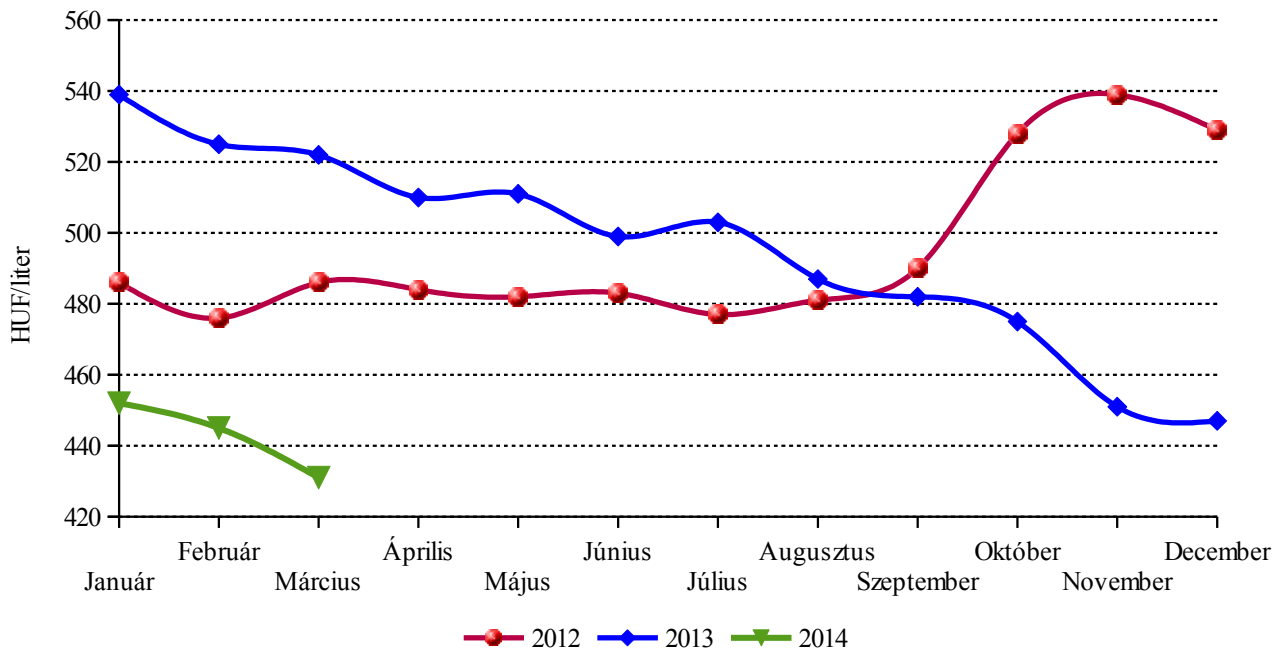
Forrás: AKI PÁIR

11. táblázat: A növényolajok és származékainak jegyzése Európában

Termék	Ország	Időpont	EUR/tonna	HUF/tonna
Napraforgóolaj (nyers)		2014-04-01	698	214 488
		2014-04-08	698	212 863
		2014-04-15	698	214 439
Napraforgóolaj (finomított)		2014-04-01	823	252 927
		2014-04-08	813	247 959
		2014-04-15	803	246 721
Szójaolaj (nyers)	Olaszország	2014-04-01	743	228 326
		2014-04-08	728	222 019
		2014-04-15	718	220 588
Szójaolaj (finomított)		2014-04-01	798	245 239
		2014-04-08	778	237 278
		2014-04-15	773	237 497
Napraforgódara	Ausztria	2014-04-01	-	-
		2014-04-08	-	-
		2014-04-15	-	-
Repcedara		2014-04-01	-	-
		2014-04-08	-	-
		2014-04-15	-	-

Forrás: Associazione Granaria di Milano, BPLW

12. ábra: A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2014. április 17.)

12. táblázat: Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	EUR/tonna	HUF/tonna
2014. május	424	130 477
2014. augusztus	373	114 773
2014. november	372	114 543
2015. február	373	114 696
2015. május	373	114 696
2015. augusztus	361	111 232

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

13. táblázat: Szójabab

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2014. május	556	123 774
2014. július	552	122 809
2014. augusztus	522	116 122
2014. szeptember	477	106 132
2014. november	455	101 308
2015. január	457	101 717

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

14. táblázat: Szójadara

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2014. május	538	119 703
2014. július	527	117 178
2014. augusztus	493	109 677
2014. szeptember	461	102 617
2014. október	428	95 238
2014. december	426	94 674

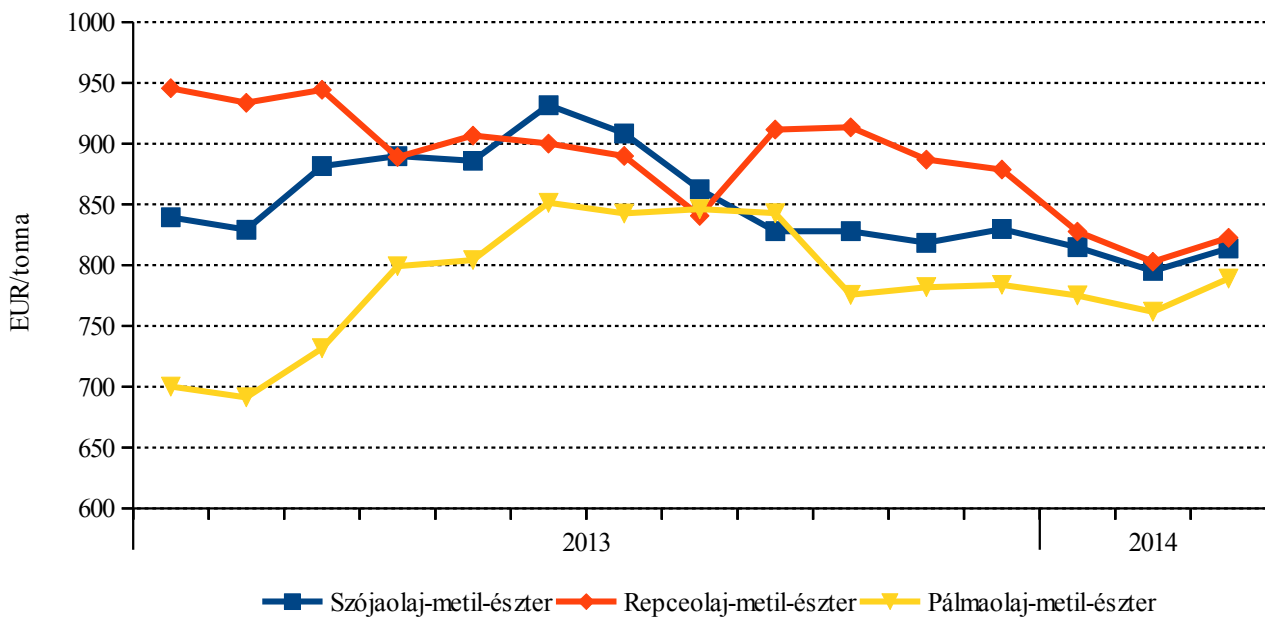
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az elmúlt év őszen a kedvező betakarítási eredményeknek köszönhetően a biodízel előállítás alapanyagai bőségesen álltak rendelkezésre az északi féltekén. Az *Ecofys* véleménye szerint a biodízel előállítás költségének 90-92 százalékát az alapanyag teszi ki, ezért a felhasznált növényolajfélések ára az ágazat nagyon érzékeny. Az *Oil World* közlése szerint az USA-ban a szójaolaj ára a 2013. januári 1147 USD/tonnáról (863

euró/tonna) decemberre 21 százalékkal 911 USD/tonnára (680 euró/tonna) csökkent. Európa legnagyobb biodízel-előállító országában, Németországban az Olaj-, és Fehérjenövény Támogató Szövetség (*UFOP*) adatai alapján a repceolaj ára (szállítási költség nélkül) a januári 905 euró/tonnáról decemberre 17 százalékkal 754 euró/tonnára csökkent.

13. ábra: A szójaolaj-metil-észter, a repceolaj-metil-észter és a pálmaolaj-metil-észter ára (2013-2014)

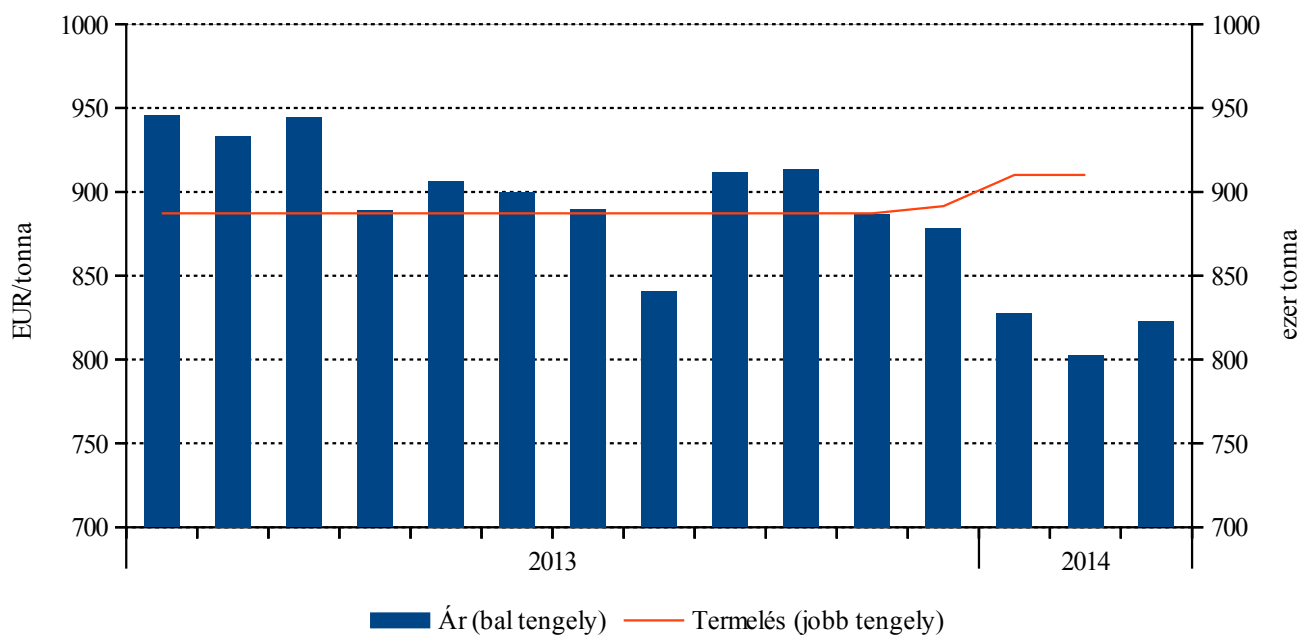
Megjegyzés: FOB ARA árak (free on board Amsterdam-Rotterdam-Atwerp)
 Forrás: Kingsman

A hagyományos biodízel a növényi olajok vagy állati zsírok észterezésével előállított zsírsav-metil-észter, röviden *FAME* (*fatty-acid-methylester*). Mivel a kiinduló olaj, vagy zsír tulajdonságai befolyásolják a biodízel tulajdonságait, ezért a biodízel megnevezés helyett gyakran metil-észterként utalnak a biodízelle, mivel így az alapanyag is megkülönböztethető. A szójaolaj-metil-észter (*SME*) ára a 2013. januári 1112 USD/tonnáról (839 euró/tonna) a kereslet nyári szezonális élénkülése és az év első felében még szűkös szójaolajkészletek hatására 1227 USD/tonnára (932 euró/tonnára) emelkedett. A betakarítást követően az olcsón és bőségesen rendelkezésre álló alapanyagok arra ösztönözték az üzemeket, hogy növeljék kibocsátásukat, ami nyomást gyakorolt az *SME* árára. A repceolaj-metil-észter (*RME*) ára 2013-ban folyamatosan magas szinten maradt, csak átmenetileg tudta augusztusban az *SME* árcsökkenése magával

rántani. Az *RME* ára a negyedik negyedévben csak lassan mérséklődött.

Az Európai Unióban az *RME* árát 2013-ban védték az ideiglenes dömpingellenes importvámok. Míg két évvel ezelőtt még 2,8 millió tonna *FAME*, pálma- és szójaolaj-metil-észter, érkezett az európai kikötőkbe, addig 2013-ban csak 1,4 millió tonna. Az átmeneti importvámokat a Tanács 1194/2013/EU végrehajtási rendelete (2013. november 19.) váltotta fel, amely az Argentínából és Indonéziából származó biodízel behozatalára végleges dömpingellenes vámot határozott meg. Ennek mértéke Argentína esetében 216-245 euró/tonna között változik az előállító cégtől függően. Az Indonéziából származó termék esetében a vámtétel 76,94-178,85 euró/tonna. Az intézkedés miatt Argentína 2014. március 27-én a *WTO*-hoz fordult panasszal.

14. ábra: A repceolaj-metil-észter ára és megtermelt mennyisége az Európai Unióban (2013-2014)

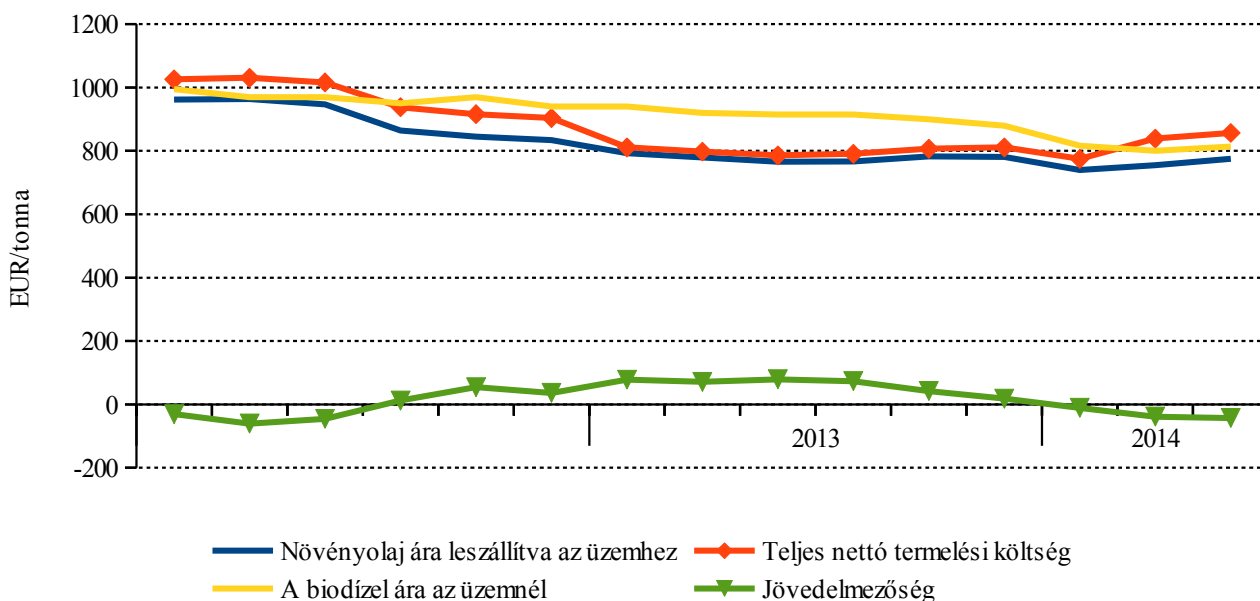

Megjegyzés: Az F.O.Licht termelésre vonatkozó becslése.
 Forrás: Kingsman; F.O. Licht

A végleges dömpingellenes vámok bevezetése és a betakarítást követően bőségesen és olcsón rendelkezésre álló alapanyagok az Európai Unióban kedvező feltételeket biztosítottak a kibocsátás növeléséhez. Az *F.O. Licht* által végzett becslések alapján novembertől a biodizel-termelés gyors ütemben bővült. A kibocsátásukat növelő üzemeknek ugyanakkor azzal kellett szembesülniük, hogy a téli hónapokban szezonálisan minden hajtóanyag iránt csökken a kereslet. Számos újra működésbe állított európai biodizelüzem termelése növelte a kínálatot, ami nyomást gyakorolt a termék árára.

Az *RME* ára 2014 februárjában 1096 USD/tonna (788 euró/tonna *FOB ARA*) volt, ehhez hasonló alacsony árat utoljára 2010-ben regisztráltak. Ez év márciusában ugyan enyhén emelkedett az *RME* ára, de ez csak arra volt elegendő, hogy az egyébként alacsonynak számító januári árszintet (1126-1137 USD/tonna; 788-795 euró/tonna *FOB ARA*) újra elérje. Ugyanakkor a repceolaj ára a 14. héten 4-5 százalékkal volt magasabb, 718-735 euró/tonna, mint 2014 1. hetén. Az alapanyag ára tehát lassan emelkedni kezdett, miközben a késztermék ára alacsony maradt.

15. ábra: A zsírsav-metil-észter (FAME) jövedelmezősége (2013-2014)

Forrás: F.O. Licht

Az *RME* ára csökkenő trendet mutatott, és 2014 elején már a 2013 ősze óta alacsony szinten stagnáló *SME* árához közelített, esetenként azzal megegyezett. Ez különösen a téli hűvös időjárást figyelembevéve szokatlan. Az *SME* és az *RME* közötti árkülönbség 2013 márciusában 81 USD/tonna (59 euró/tonna), míg ez év márciusában csak 12 USD/tonna jelenleg (8,8 euró/tonna) volt az *RME* javára.

A szójaolaj alapú biodízel (*SME*) versenyképességét dél-amerikai szójatermelés és piacsabályozás alakulása határozza meg. Argentínában az előző gazdasági évinél több szójababot takaríthatnak be a 2013/2014. gazdasági évben. Az argentin biodízel-előállítókat súlyosan érinti az Európai Unió dömpingellenes intézkedése és a kormány által bevezetett referencia árrendszer. Argentína, 2013-ban ugyan csökkentette az európai szállításait, de az antidömping intézkedések ellenére is az Európai Unió legnagyobb beszállítója maradt. Az USA Környezetvédelmi Ügynöksége (*EPA*) által meghirdetett, az USA-ba beszállítható biodízel mennyiség iránt azonban nem volt komolyabb érdeklődés, gyenge a termelési kedv. Az argentin kormány ezért a biodízel referencia árát 2014 elején 17 százalékkal megemelte, a bekeverési arányt 8-ról 9 százalékra növelte, utóbbit az előzetes közlések szerint 10 százalékra emeli. A bekeverés növelése miatt csökken az exportkényszer, mérséklődhet a készletek szintje. Brazíliában annak ellenére, hogy 5-ről 7 százalékra emelték a kötelező biodízel bekeverési arányt, 67 üzemből 27 áll.

A pálmaolaj-metil-észter (*PME*) ára a téli időszakban szokatlanul magas volt, annak ellenére, hogy Európában ezt a terméket elsősorban a nyári bekeverésekben használják. Indonéziában és Nyugat-Malajziában az El Nino jelenség okozta szárazság miatt alacsony volt a termés, az indonéz belső felhasználás nőtt, ezért szűkös a pálmaolaj kínálata a világpiacra. Az ázsiai országokban és az arab világban télen is élénk maradt az érdeklődés a termék iránt. A *PME* és az *RME* ára közötti különbség 2013 márciusában 272 euró/tonna volt, míg 2014 márciusában már csak 47 euróval volt drágább az *RME*. A nyári bekeverésekben csökkent a *PME* árelőnye, de még így is olcsóbb, mint az *RME* és az *SME*, ezért nyáron a pálmaolaj alapú biodízel továbbra is keresett lehet.

Tavasszal a használt sütőolaj (*UCO*) és a vágóhídi hulladékszírból és faggyúból előállított metil-észter (*TME* – tallow-methyl-ester) iránt is nő az érdeklődés. Németországban a használt sütőolaj ára az elmúlt hetekben már emelkedő trendet mutatott. A *TME* ára 940-950 euró/tonna (CFPP¹ +5, *FOB ARA*) volt. Ezen termékek kétszeresen számolhatók el a kötelező bekeverési arányban. A kétszeres elszámolás lehetősége csökkenti valamennyi első generációs metil-észter iránt a keresletet. Az *F.O.Licht* szakértői az Európai Unióban a *FAME* felhasználásnak további 5,4 százalékos csökkenését prognosztizálják 2014-re. A gyenge érdeklődést a kétszeresen elszámolható termékek térnyerésével magyarázzák.

Az első generációs metil-észterek közül a nyári időszakban a bekeverőüzemeknek lehetőségük van az *RME*

1 CFPP +5: szabvány szerinti +5 °C-on hidegszűrhető.

mellett/helyett a számukra legkedvezőbb áron elérhető növényolaj metil-észtert használni. A nyári időszakban a hajtóanyagok iránt megnyilvánuló szezonális kereslet-növekedés, ezért nem jár feltétlenül a repceolaj és az RME iránti érdeklődés fokozódásával.

A biodizelüzemek jövedelmezősége romlott 2014 elején. A termelés gyors ütemben nőtt, ezzel egyidejűleg a kereslet csökkent, ezért még a viszonylag olcsó alapanyagok, a jól működő dömpingellenes intézkedések mellett is nehéz az európai biodizelüzemek helyzete. A

hideg hónapok elmúltával Európai Unióban előállított RME felhasználásának már komoly versenyt támaszthat a hidegben kevésbé alkalmazható olajészterek térnyerése. Az észterezőüzemek a melléktermékként keletkező glicerint is értékesítik. A termelés növekedése miatt 2014 februárjában bőségesen állt rendelkezésre glicerín, ami nyomást gyakorolt a termék árára. A glicerín ára FOB ARA (min. 80%) 250-270 euró/tonna, míg a nyugati európai nyers glicerín ára (min. 40%) 220-240 euró/tonna (áfa nélkül) között alakult.

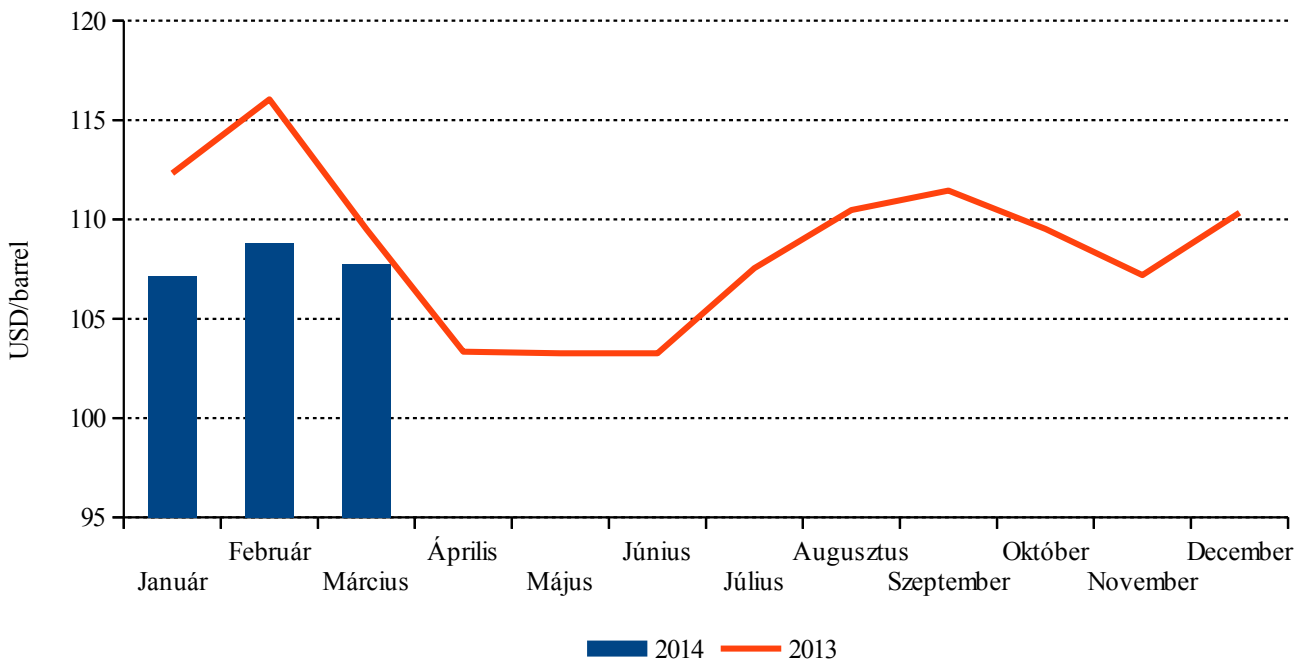
Agrárpolitikai Hírek

- Az Európai Parlament és a Tanács a 333/2014/EU rendelete (2014. március 11.) módosította a 443/2009/EK rendeletet, amely az új személygépkocsik 2020-ig vonatkozó CO₂-kibocsátás-csökkentését szabályozza. A Bizottságnak felül kell vizsgálnia a

95 g CO₂/km-es hosszú távú célérték 2020-ig történő költséghatékony elérésére vonatkozó szabályokat.

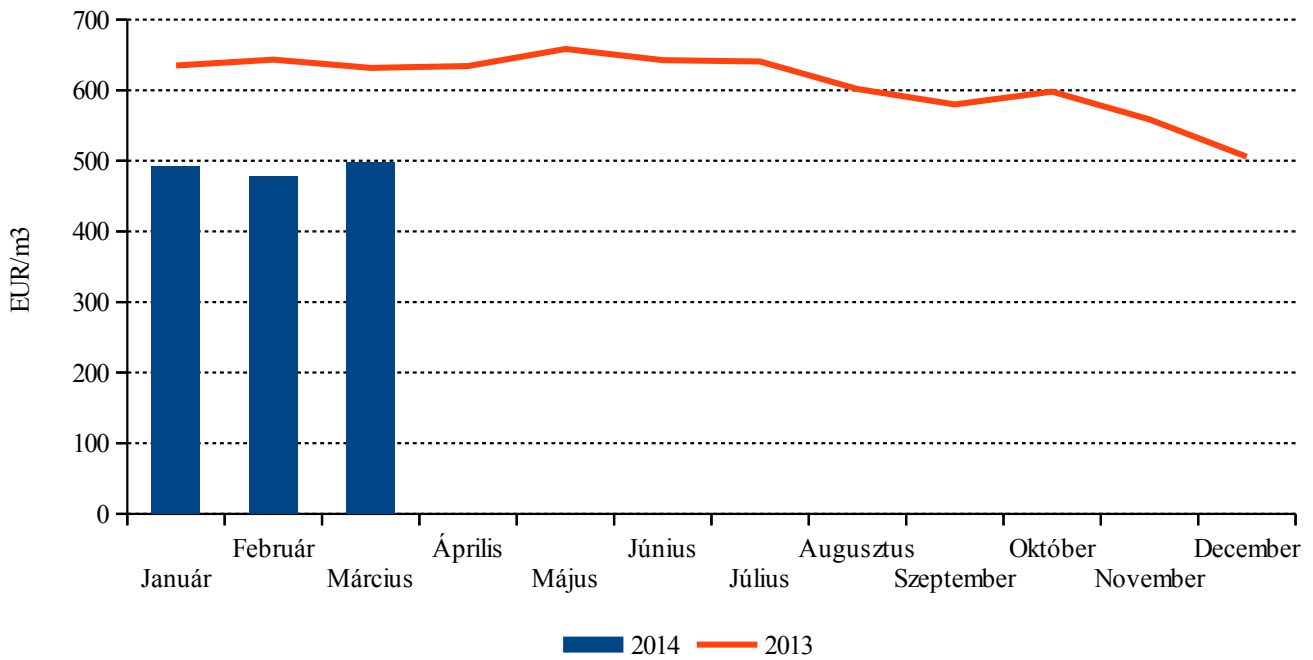
- Nyíregyházán üzembe helyeztek egy, kilenc elektromos töltőoszlopos teljes egészében osztrák fejlesztésű (*Greenetik i-Charge Grid*) töltőállomást, amely egyszerre 18 elektromos járművet tud kiszolgálni.
- A Viessman Technika Dombóvár Kft. biomassza kazánok gyártásával bővíti a termelését.

16. ábra: Az ásványolaj ára

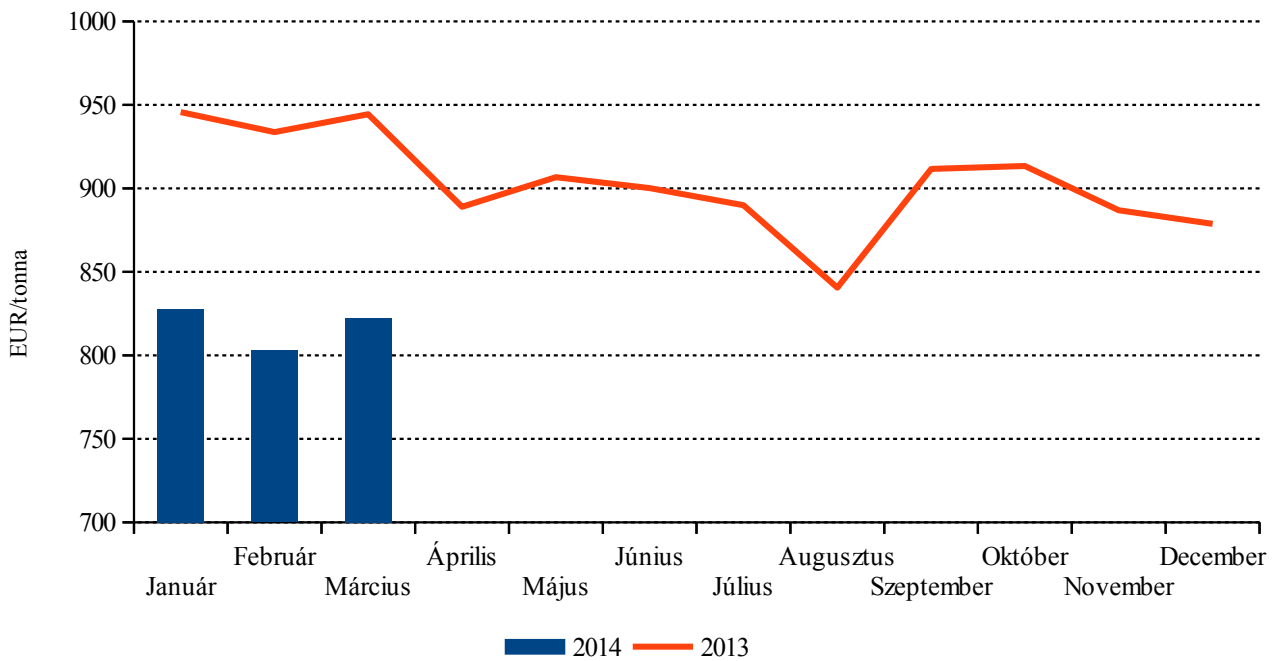
Megjegyzés: IPE Brent ásványolaj legközelebbi határidőre történő jegyzése a londoni árutőzsdén.
 Forrás: HGCA

17. ábra: A bioetanol ára

Megjegyzés: 92-96% alkoholtartalom, nyugat-európai kikötők FOB T2
 Forrás: Kingsman

18. ábra: A repceolaj-metil-észter ára

Megjegyzés: nyugat-európai kikötők FOB, az EN 14214-es szabványnak megfelel, dermedéspont > -10 °C
 Forrás: Kingsman

